



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Monika Zawadzka

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **M. G.**

skazanego z art. 159 k.k. i art. 156 § 1 pkt 2 i § 3 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 czerwca 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 2 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 46/22

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 21 marca 2022 r., sygn. akt II K 83/20,

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok
i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do
ponownego rozpoznania.**

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Michał Laskowski

Paweł Wiliński

[PGW]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 marca 2022 r., sygn. akt II K 83/20 Sąd Okręgowy w Rzeszowie uznał M. G. za winnego przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. i za to skazał go na karę 12 lat pozbawienia wolności oraz orzekł wobec niego obowiązek zadośćuczynienia na rzecz M. M. i B. M., poprzez zapłatę kwot po 60.000 zł dla każdego z nich. Tym samym wyrokiem Sąd Okręgowy w Rzeszowie uznał M. G. za winnego przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. i za to skazał go na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia na rzecz K. K. poprzez zapłatę kwoty 15.000 zł. Sąd orzekł karę łączną 13 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji oskarżyciela publicznego oraz obrońcy Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, wyrokiem z dnia 2 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 46/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że dokonał zmiany opisu obu przypisanych czynów i w konsekwencji uznał oskarżonego M. G. za winnego popełnienia jednego przestępstwa z art. 159 k.k. i art. 156 § 1 pkt 2 i § 3 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to skazał oskarżonego na karę 11 lat pozbawienia wolności, w pozostałej zaś części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny zaskarżając wyrok na niekorzyść oskarżonego w zakresie orzeczenia o jego odpowiedzialności za czyn zakwalifikowany przez sąd odwoławczy na podstawie art. 159 k.k. i art. 156 § 1 pkt 2 i § 3 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i zarzucając:

„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. polegające na tym, że Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, orzekając odmiennie co do istoty, zaniechał dokonania szczegółowej i kompleksowej analizy oraz oceny całokształtu ujawnionego w toku rozprawy głównej materiału dowodowego, co skutkowało niezasadnym uznaniem, iż zachowaniem swoim M. G. zrealizował znamiona jednego czynu

z art. 159 k.k. i art. 156 § 1 pkt 2 i § 3 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnionego na szkodę K. M. i K. K., podczas gdy ocena ta, przeprowadzona w sposób należyty i kompleksowy, uwzględniająca zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego, a zatem zgodna z wymogami określonymi w art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., winna prowadzić do uznania, iż oskarżony nie brał udziału w bójce wraz z pokrzywdzonymi, ale zaatakował wskazane osoby, a kierując ciosy nożem w klatkę piersiową K. M. i powodując u niego obrażenia, w postaci dwumiejscowego przecięcia tętnicy piersiowej wewnętrznej lewej, przecięcia ściany prawej komory serca oraz uszkodzenia opłucnej płucnej i mięszu płuca prawego, przewidywał i godził się na wystąpienie skutku w postaci śmierci pokrzywdzonego w rozumieniu art. 9 § 1 *in fine* k.k., a zatem działał z zamiarem ewentualnym (*dolus eventualis*) pozbawienia życia K. M., co powoduje, iż swoim zachowaniem zrealizował on znamiona zbrodni z art. 148 § 1 k.k., popełnionej na szkodę tego pokrzywdzonego oraz zbrodni z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.. popełnionej na szkodę K. K.”.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W toku rozprawy prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o stwierdzenie wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k., wynikającej z udziału w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie X.Y. oraz X.Y.1

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się skuteczna w tym znaczeniu, że wobec ujawnienia się bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k., związanej z wadliwie ukształtowanym składem Sądu II instancji, doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy stwierdził, że w niniejszej sprawie doszło do wadliwego ukształtowania składu sądu drugiej instancji, a wadliwość zaskarżonego wyroku związana z bezwzględną przyczyną odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., dotyczy sędziów zasiadających w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie SSA X.Y. oraz SSA X.Y.1

Sąd Najwyższy podziela w tym zakresie i przyjmuje jako własne stanowisko wyrażone w wyrokach Sądu Najwyższego, w których dokonano szczegółowej analizy wadliwej procedury powołania SSA X.Y. 1 oraz SSA X.Y. na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, wskazując tam na wystąpienie okoliczności dotyczących obu tych sędziów, przesądzających o braku możliwości uznania każdego z nich za sędziego bezstronnego i niezależnego od ówczesnej władzy wykonawczej.

W przypadku sędziego X.Y. analizę taką, zakończoną negatywną oceną stopnia realizacji gwarancji bezstronności i niezależności przeprowadził już Sąd Najwyższy w sprawach III KK 39/23, III KK 471/23, III KK 389/23, III KK 470/23 oraz III KK 368/23. W odniesieniu do sędziego X.Y.1 analiza ta dokonana została w sprawach III KK 39/223, III KK 389/23 oraz III KK 52/24. Nie zachodzi zatem w obu przypadkach potrzeba szczegółowego ich powtarzania, a jedynie wskazania na najważniejsze ustalenia i okoliczności.

Jeśli chodzi o sędziego X.Y., powołanego do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP z dnia 10 grudnia 2020 r., kluczowe znaczenie miały okoliczności podpisania przez sędziego X.Y. list poparcia kandydatów do niekonstytucyjnego organu jakim jest od 2018 r. Krajowa Rada Sądownictwa. W szczególności była to w 2018 r. lista poparcia dla kandydatury do KRS sędziego Roberta Pelewicza, a w roku 2022 r. Rafała Puchalskiego, ówczesnego sędziego Sądu Rejonowego w Jarosławiu delegowanego do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie i jednocześnie wyznaczonego przez Ministra Sprawiedliwości – w niestosowanym dotąd trybie – na stanowisko Prezesa tego Sądu. Pod uwagę należało wziąć także wyznaczenie sędziego X.Y. od dnia 11 listopada 2018 r. na stanowisko Prezesa Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie, przez pełniącego ówczesnie obowiązki Prezesa Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego Jerzego Majchrowskiego i przyjęcie tej funkcji, a od dnia 11 listopada 2021 r., powołanie na wskazane stanowisko decyzją

ówczesnego Prezesa tej Izby, Tomasza Przesławskiego i ponowne przyjęcie tej funkcji przez sędziego X.Y..

Nie ulega wątpliwości, że wskazane zaszłości świadczą o pełnym poparciu przez sędziego X.Y. dla przeprowadzanych od 2017 r. niekonstytucyjnych zmian w ustroju sądów powszechnych, których jedynym celem było ograniczenie niezależności tych sądów i ich pełne podporządkowanie innym władzom, w tym w szczególności władzy wykonawczej reprezentowanej przez ówczesnego Ministra Sprawiedliwości pełniącego jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego. Podkreślenia przy tym wymaga, że przyjęcie funkcji prezesa sądu dyscyplinarnego w okresie prowadzenia przez organy władzy wykonawczej, w szczególności Ministra Sprawiedliwości działań zmierzających do podporządkowania niezależności władzy sądowniczej woli organów politycznych oznaczało zarówno w 2018, jak i w 2021 r. pełną akceptację i wolę współpracy z organami podejmującymi te zachowania, naruszające konstytucyjną zasadę trójpodziału władzy. Tym samym aktywny i dobrowolny udział sędziego X.Y. w realizacji przejawów nadużywania przez ówczesnego Ministra Sprawiedliwości środków dyscyplinowania sędziów w celu zniechęcenia ich do uwzględniania w orzecznictwie standardów wyznaczonych przez sądy polskie i trybunały międzynarodowe podważa niezależność i bezstronność tego sędziego. Zatem udział w wadliwej, bo zależnej od woli władz politycznych procedurze awansowej do sądu usytuowanego najwyżej w strukturze sądów powszechnych, w powiązaniu z przyjęciem funkcji Prezesa Sądu Dyscyplinarnego oraz poparciem kandydatur do niekonstytucyjnego organu prowadzi do stwierdzenia, że w niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji z udziałem w składzie orzekającym sędziego X.Y. nie zapewniał prawa do sądu niezawisłego i niezależnego w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym.

W przypadku sędziego X.Y.1, dla oceny jego postawy w kontekście sędziowskiej bezstronności i niezależności znaczenie miały podobne okoliczności. Sędzia ten podpisał listę poparcia dla kandydującego do pozbawionej konstytucyjnych podstaw Krajowej Rady Sądownictwa w 2018 r. sędziego Roberta Pelewicza z Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu. Już po wydaniu szeregu orzeczeń przez Sąd Najwyższy i sądy międzynarodowe kwestionujących wprost niezależność Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą o KRS z 2017 r., zdecydował się

ubiegać o powołanie na stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Tarnobrzegu, a w postępowaniu tym nie miał kontrkandydata. Nominację sędziego X.Y.1 odebrał w dniu 4 lutego 2021 r., a już wkrótce przystąpił do procedury awansowej do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, zgłaszając się do konkursu ogłoszonego w dniu 26 marca 2021 r. Jeszcze w 2021 r. uchwałą KRS z dnia [...] 2021 r. jego kandydatura została po raz kolejny przedstawiona Prezydentowi RP, który postanowieniem z dnia 24 lutego 2022 r., powołał X.Y.1 do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie. Na ocenę rzetelności postępowania awansowego wpływ musi mieć m.in. także fakt, że dokonując oceny kandydatury X.Y.1 Krajowa Rada Sądownictwa na posiedzeniu plenarnym w dniu 28 października 2021 r. jako jedną z okoliczności przemawiających za wystąpieniem o powołanie sędziego do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wskazała jego doświadczenie orzecznicze zdobyte m.in. w ramach delegacji w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie, którą to delegację, udzieloną przez Prezesa tego Sądu, sędzia ten rozpoczął na początku tego samego miesiąca (1 października 2021 r.). Nie budzi zatem wątpliwości w ocenie Sądu Najwyższego, że postawa tego sędziego wyrażona w poparciu dla niekonstytucyjnej KRS i nagrodzona niebywale szybkimi awansami na kolejne stanowiska sędziowskie w okresie tego samego roku, w tym z powołaniem się na okoliczności, które nie mogły być uznane za merytorycznie uzasadnione, a jednak wskazano je jako podstawa do awansu, wskazuje na jego szczególnie bliskie związki z niekonstytucyjnie ukształtowanymi organami pozostającymi w bezpośredniej zależności od organów władzy wykonawczej i ustawodawczej, jako osoby dla tej władzy zaufanej, nagradzanej za wsparcie, w sposób przekraczający obowiązujące i dopuszczalne standardy.

Wskazane wyżej okoliczności dotyczące odrębnie każdego z wskazanych sędziów bez wątpienia w ocenie zewnętrznego obserwatora dawały podstawy do stwierdzenia, że doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez sąd niezależny i bezstronny.

Niewątpliwie zatem w tym zakresie doszło do wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej. Zgodnie zaś z uchwałą składu połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 §

1 pkt 2 k.p.k. zachodzi m.in. wówczas, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Sąd Najwyższy konsekwentnie podkreśla, że wprawdzie w chwili obecnej ustało tak silne jak dotąd bezpośrednie zagrożenie naruszania przez organy władzy wykonawczej niezawisłości sądownictwa, a także zmniejszona została aktywność (intensywna zwłaszcza w latach 2018-2023) tych sędziów pełniących nadal funkcje rzeczników dyscyplinarnych, których celem było represjonowanie sędziów sprzeciwiających się podporządkowaniu władzy sądowniczej woli Ministra Sprawiedliwości, to jednak przytoczone wyżej fakty dotyczące przeszłości sędziego X.Y. oraz sędziego X.Y.1 jak i chwila wydania zaskarżonego kasacją wyroku (2 listopada 2022 r.) w pełni uzasadniają tezę o braku u wymienionych obu sędziów przymiotów gwarantujących, że sąd z ich udziałem był w chwili wydania zaskarżonego kasacją wyroku sądem niezależnym i bezstronnym, w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP UE oraz art. 6 ust. 1 EKPC.

Wobec powyższego konieczne stało się w niniejszej sprawie uchylenie na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu. Obowiązkiem Sądu odwoławczego rozpoznającego ponownie apelację będzie nie tylko prawidłowe ukształtowanie składu orzekającego, ale również dokonanie wnikliwej analizy zarzutów zawartych we wniesionych w sprawie apelacjach.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.

Małgorzata Wąsek-Wiaderek Michał Laskowski Paweł Wiliński

[PGW]

[a.ł]

